

ΕΝΟΤΗΤΑ 6

Τα επαναστατικά κινήματα των
ετών

1820-1821 στην Ευρώπη

Επίγονοι του
Διαφωτισμού
(19^{ος} αιώνας):

```
graph TD; A[Επίγονοι του Διαφωτισμού (19ος αιώνας):] --- B[Φιλελευθερισμός]; A --- C[Εθνικισμός]; A --- D[Σοσιαλισμός];
```

Φιλελευθερισμός

Εθνικισμός

Σοσιαλισμός

Μπακάλης Κώστας
history-logotexnia.blogspot.com

Jean-Baptiste Isabey (1767-1855), «Συνέδριο της Βιέννης (1814-1815)». Οι εκπρόσωποι των ευρωπαϊκών κρατών διαπραγματεύονται στο Συνέδριο της Βιέννης. Α. Ο Αυστριακός καγκελάριος

Μέτερνιχ. Β. Ο υπουργός Εξωτερικών της Μ. Βρετανίας κόμης Κάσλρι. Γ. Ο υπουργός Εξωτερικών της Γαλλίας Ταλεϋράνδος.

α. Πολιτικές διεκδικήσεις των λαών

τρία κύρια πολιτικά ρεύματα

- οι μετριοπαθείς φιλελεύθεροι
επιδίωκαν συνταγματική μοναρχία με εκλογικό
δικαίωμα για όσους διέθεταν κάποια περιουσία, όπως
συνέβαινε στην Αγγλία.

- οι ριζοσπάστες δημοκρατικοί :
αβασίλευτη δημοκρατία, αναγνώριση πολιτικών
δικαιωμάτων σε όλους τους ενήλικους άνδρες,
προστασία στις αδύναμες κοινωνικές ομάδες.

- οι σοσιαλιστές (εμφανίστηκαν μετά το 1850)
θεωρούσαν ότι η καταλληλότερη μορφή πολιτικής
οργάνωσης θα ήταν ένα καθεστώς οικονομικής και
κοινωνικής ισότητας.

Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι τα ιστορικά γεγονότα διαμορφώνονται αποκλειστικά και μόνο από τη βούληση των ισχυρών. Οι πολιτικές εξελίξεις στην Ευρώπη αμέσως μετά το **συνέδριο της Βιέννης** επιβεβαιώνουν ή διαψεύδουν αυτή την άποψη;

Να τεκμηριώσετε τη θέση σας.

β. Εθνικές διεκδικήσεις και αρχή των εθνοτήτων

- Οι εθνικές διεκδικήσεις προέκυψαν ως αποτέλεσμα της σταδιακής συνειδητοποίησης των εθνών.
- **1815-** Πληθυσμοί που θεωρούσαν τους εαυτούς τους έθνη δεν διέθεταν κράτη:

είτε γιατί ζούσαν σε μεγάλες πολυεθνικές αυτοκρατορίες (αυστριακή, οθωμανική),

είτε γιατί ζούσαν διάσπαρτοι σε διάφορα κράτη (γερμανικό, ιταλικό και πολωνικό έθνος).

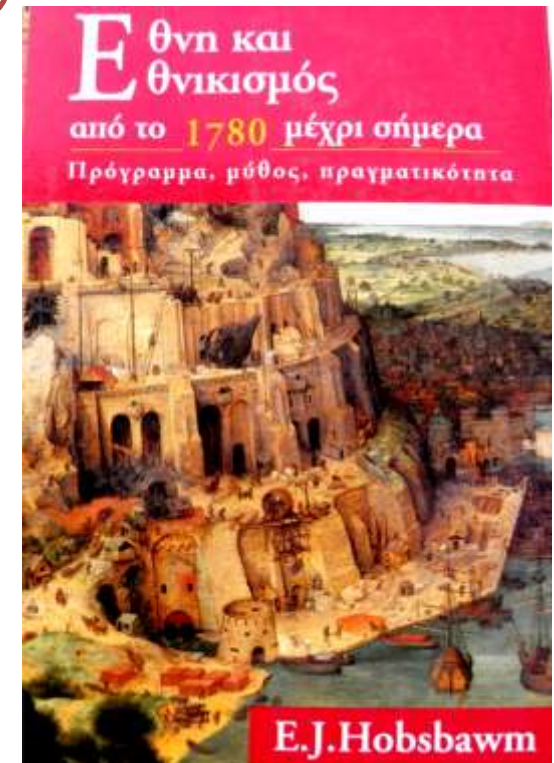
■ Η επιδίωξη συγκέντρωση όλων των ομοεθνών σε ένα κράτος γέννησε την αρχή των εθνотήτων:

Πληθυσμοί που ανήκουν στο ίδιο έθνος έχουν δικαίωμα να ιδρύσουν ενιαίο κράτος.

Πληθυσμοί έθνους διαφορετικού από εκείνο που αποτελεί την πλειονότητα των κατοίκων ενός κράτους έχουν το δικαίωμα να αποσχιστούν.

■ Τα όρια του Κράτους πρέπει να συμπίπτουν με τα όρια του έθνους.

Διαβάστε
σχετικά

Να μελετήσετε τις πηγές 1α και 1β. Κατόπιν να κάνετε άσκηση (σε σχήμα) **άστρου** τοποθετώντας στο κέντρο την έννοια «έθνος».

1. Δύο διαφορετικές αντιλήψεις για το έθνος

α. «Στο έθνος ανήκουν όλοι όσοι αισθάνονται ότι ανήκουν σε αυτό»

Το έθνος είναι η συνένωση όλων των ανθρώπων, όσων ζουν μαζί, είτε λόγω γλώσσας είτε λόγω ορισμένων γεωγραφικών παραγόντων, είτε λόγω του ρόλου που τους όρισε η ιστορία, και αναγνωρίζουν την ίδια αρχή και βαδίζουν για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού. Πατρίδα είναι, πρώτα απ' όλα, η συνείδηση της πατρίδας.

Τζουζέπε Ματσίνι, Ιταλός πολιτικός. Πηγή:

<http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/>

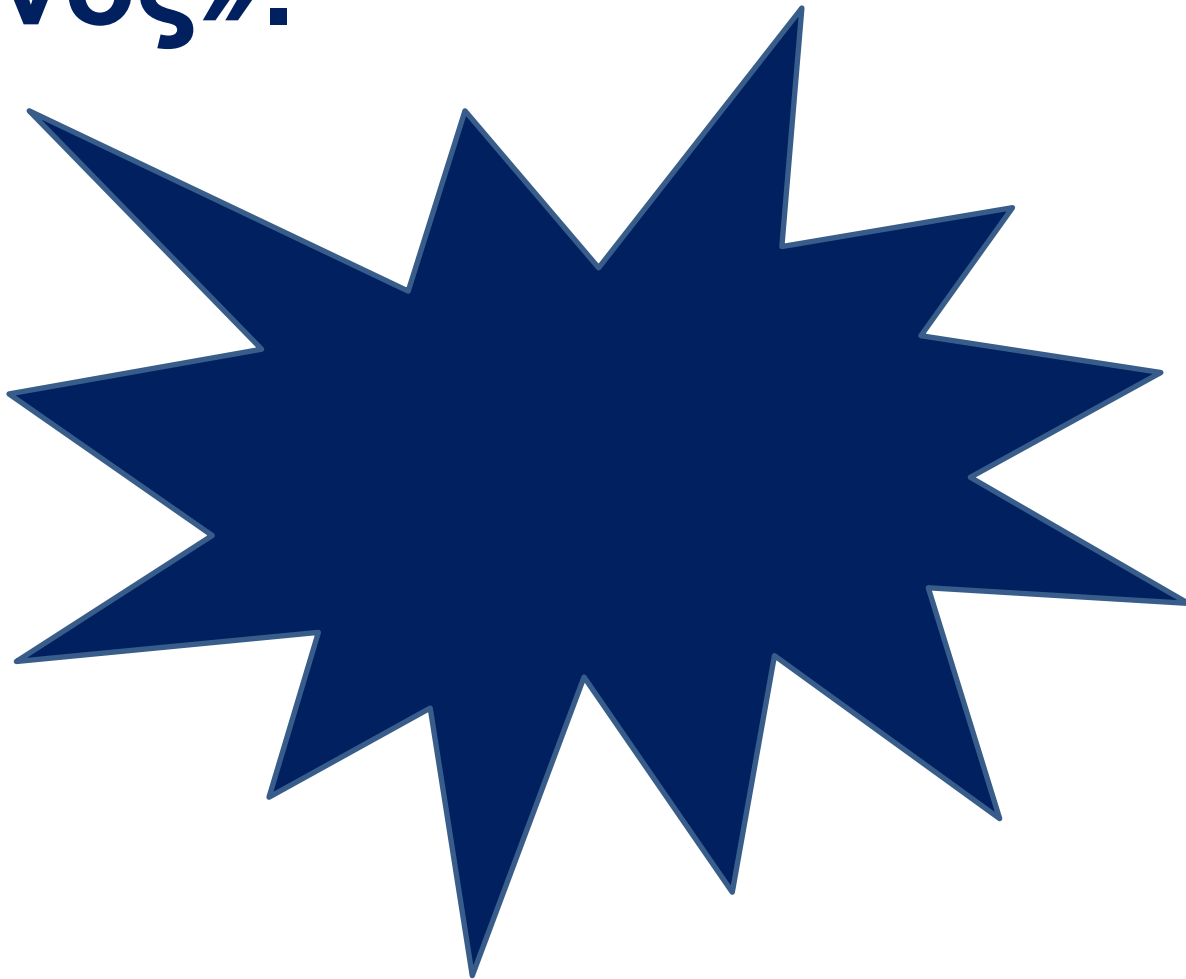
β. «Το έθνος υπήρχε πάντα, ανεξάρτητα από το τι αισθάνονταν οι άνθρωποι»

Τα πρώτα, τα γνήσια και αληθινά εθνικά σύνορα των κρατών είναι, αναμφίβολα, τα εσωτερικά σύνορα των ανθρώπων. Όλοι όσοι μιλούν την ίδια γλώσσα συνδέονται μεταξύ τους με ένα πλήθος αόρατων δεσμών από την ίδια τη φύση, πράγμα που συνέβαινε πολύ πριν αρχίσει οποιαδήποτε ανθρώπινη δραστηριότητα, καταλαβαίνουν ο ένας τον άλλον και έχουν τη δύναμη να συνεχίζουν να αλληλοκαταλαβαίνονται όλο και πιο καθαρά και αποτελούν εκ φύσεως ένα ενιαίο και αδιάσπαστο σύνολο. [...] Από αυτά τα εσωτερικά σύνορα, που χαράσσονται από την πνευματική φύση του ανθρώπου καθεαυτού, προκύπτει ως συνέπεια η διαμόρφωση των εξωτερικών συνόρων [...]

Γιόχαν Φίχτε, Γερμανός φιλόσοφος. Πηγή:
<http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/>

Αφού μελετήσατε τις πηγές 1α και 1β, κατόπιν να κάνετε άσκηση (σε σχήμα) **άστρου** τοποθετώντας στο κέντρο την έννοια

«έθνος».

► Η αρχή των Εθνοτήτων πήγασε:

Από τη Γαλλική Επανάσταση που αναγνώρισε το **έθνος ως πηγή όλων των εξουσιών**, καθώς η βούληση των λαών καθορίζει το μέλλον τους και όχι η θέληση του ηγεμόνα.

Από την **αντίδραση** εναντίον των Γάλλων κατακτητών κατά τους ναπολεόντειους πολέμους.

Πίνακας που ζωγράφισε το 1814 ο Ισπανός Φρανθίσκο Γκόγια (1746–1828): «Οι τουφεκισμοί της 3ης Μαΐου 1808». Ο ζωγράφος εικονίζει με δραματικό τρόπο την αντίσταση των Ισπανών στο στρατό του Ναπολέοντα, όταν αυτός εισέβαλε στην Ισπανία, και την εκτέλεση των Ισπανών πολιτών που αντιστάθηκαν.

Αφού διαβάσετε το παράθεμα, να αναφερθείτε στη σχέση των επαναστάσεων των ετών 1820-1821 με τη γαλλική επανάσταση του 1789.

2. Η γαλλική επανάσταση μητέρα των επαναστάσεων του 19ου αιώνα

Αντίθετα από ό,τι συνέβαινε με τις επαναστάσεις στο τέλος του 18ου αιώνα, οι επαναστάσεις της μεταναπολεόντειας περιόδου ήταν εσκεμμένες ή ακόμη και προγραμματισμένες. Γιατί το καταπληκτικότερο κληροδότημα της ίδιας της γαλλικής επανάστασης ήταν τα πρότυπα και τα οργανωτικά σχήματα της πολιτικής αναταραχής που αυτή καθιέρωσε για τη γενική χρήση των απανταχού επαναστατών.

Ε.Ι. **Hobsbawm**, Η εποχή των επαναστάσεων, μτφρ. Μ. Οικονομοπούλου, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1990, σ. 154.

► Γερμανική θεωρία για το Έθνος

Το έθνος είναι μια
διαχρονική κοινότητα
βασισμένη σε τρία στοιχεία:

Την **ιστορία**, η οποία
βιώθηκε ως εξιδανικευμένο
παρελθόν που χάνεται στα
βάθη των αιώνων και
πιστοποιεί την κοινή
προέλευση των μελών του
έθνους.

Τη **γλώσσα**, της οποίας
φιλόλογοι και γλωσσολόγοι
πάσχισαν να βρουν τις
αρχέγονες μορφές και την
οποία συγγραφείς ανέλαβαν
να διαδώσουν.

Θρησκεία, όταν ο κυρίαρχος
ήταν αλλόθρησκος, όπως
στην περίπτωση των
Βαλκανίων όπου χριστιανοί
ήταν υποταγμένοι στους
Οθωμανούς, που ήταν
μουσουλμάνοι.

γ. Οι επαναστάσεις των ετών 1820 - 1821

- Αποτέλεσαν την πρώτη **οργανωμένη αμφισβήτηση** του Συνεδρίου της Βιέννης.
- Εκδηλώθηκαν στη μεσογειακή Ευρώπη και συγκεκριμένα:

1. Στην **Ισπανία(1820)**:
Στρατιωτικές μονάδες απαίτησαν την επαναφορά του Συντάγματος του 1812. Γαλλικός στρατός (Ιερή Συμμαχία) κατέπνιξε την επανάσταση.

2. **Ιταλία (1820-1821)**:
Καρμπονάροι
οργάνωσαν στη Νότια Ιταλία κίνηση επαναστατική εναντίον των Αυστριακών κατακτητών, οι οποίοι με απόφαση της Ιερής Συμμαχίας, την κατέστειλαν.

Καρμπονάροι οδηγούνται σιδηροδρόμοι σε δίκη μετά τις αποτυχημένες επαναστάσεις των ετών 1820-1821 στην Ιταλία.

II. ΠΡΟΣΘΕΤΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Καρμπονάροι

[ιταλικά *carbonaro*, πληθ. *carbonari*: καρβουνιάρηδες]

Μέλη μυστικής επαναστατικής οργάνωσης που εμπνέονταν από φιλελεύθερες και πατριωτικές ιδέες. Έδρασαν κυρίως στην ιταλική χερσόνησο στις αρχές του 19ου αιώνα. Οι καρμπονάροι υπήρξαν η κύρια εστία αντίστασης στα αυταρχικά καθεστώτα που επιβλήθηκαν στην Ιταλία αμέσως μετά την ήττα του Ναπολέοντα, κατά την εποχή της Παλινόρθωσης (1815-1830).

Σύμφωνα με την επικρατέστερη σήμερα άποψη, οι καρμπονάροι ήταν μια ομάδα που εμφανίστηκε για πρώτη φορά στη Γαλλία την εποχή της γαλλικής επανάστασης, δρούσε στις γραμμές των Ελευθεροτεκτόνων (μασόνιοι) και ασκούσε αυστηρή κριτική στην καθολική εκκλησία.

Οι πρώτες οργανώσεις (στοές) καρμπονάρων εμφανίστηκαν στην Ιταλία γύρω στα 1800 έχοντας από την αρχή δημοκρατικό και πατριωτικό χαρακτήρα. Γρήγορα δημιουργήθηκαν παρόμοιες οργανώσεις σε ολόκληρη την ιταλική χερσόνησο. Οι καρμπονάροι της Ιταλίας αγωνίζονταν για την αποτίναξη της ξένης κυριαρχίας και οραματίζονταν τη δημιουργία ενός δημοκρατικού κοινοβουλευτικού ιταλικού κράτους.

Αντιμέτωποι με την ανάγκη να προστατέψουν τις οργανώσεις τους από τις ευρωπαϊκές απολυταρχίες, οι καρμπονάροι δέχονταν στις γραμμές τους νέα μέλη μόνο αφού τα υπέβαλλαν σε δοκιμασίες. Ακολουθούσε η υποδοχή του νέου μέλους, βασισμένη σε ένα αυστηρό τελετουργικό, και η ένταξή του στην οργάνωση. Κάθε οργάνωση καρμπονάρων είχε αυστηρή εσωτερική ιεραρχία και τα μέλη ανέρχονταν σε επόμενο βαθμό μόνο αφού έφερναν σε πέρας με επιτυχία συγκεκριμένες αποστολές.

Οι καρμπονάροι λειτούργησαν ως πρότυπο για τους φιλελεύθερους του 19ου αιώνα. Έτσι, με βάση τις ιδεολογικές αρχές και τα οργανωτικά πρότυπα των καρμπονάρων δημιουργήθηκαν σε διάφορες περιοχές της Ευρώπης παρόμοιες οργανώσεις καρμποναρικού τύπου. Μια από αυτές ήταν και η ελληνική Φιλική Εταιρεία που ιδρύθηκε το 1814 στην Οδησσό της Ρωσίας και προετοίμασε τον ένοπλο ξεσηκωμό των Ελλήνων το 1821.

3. Στην **Ελλάδα (1821)**: Ήταν το πρώτο εθνικό κίνημα του 19^{ου} αιώνα που τελεσφόρησε, δημιουργώντας ανεξάρτητο εθνικό κράτος.

